

**Karolinska
Institutet**

Försummad tandhälsa - en indikator på social problematik

Therese Kvist, specialisttandläkare, Odont. Dr.
Institutionen för odontologi
Avdelningen för pedodonti, Barntandvården

Specialiserad barntandvård

- Omfattande karies
 - Samarbetsproblem
 - Tandvårdsrädsla/fobi
 - Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
 - Kroniska sjukdomar
 - Sociala problem
-

Våld i nära relationer

- barnen ser, hör, vet, drabbas

- 76 % kvinnor på kvinnojourer berättat om något tillfälle med skador i huvud-/halsområdet eller munnen
- 307 kvinnor som sökt sjukhusvård med traumatiska ansiktsskador
 - 36 % av kvinnorna uppgav våld från närstående
- Barn med svårt för tandvårdsbehandling har samband med att ha upplevt våld i hemmet

Våld, mobbning, våld i nära relationer

- Ont i magen, huvudvärk, koncentrationssvårigheter, sömnproblem, ätstörningar, aggressioner

- Tandvärk
- Tandvårdsrädsla
- Dålig självupplevd tandhälsa
- Svårt att klara behandling
- Uteblivna besök
- Ej avhörda

Tandhälsa och våld - vad är sambandet?

... en av de vanligaste kroniska sjukdomarna i världen

621 miljoner barn
världen över med obehandlad
karies i primära tänder

Freja, 2, fick dra ut åtta tänder – nu varnar mamman för tandkrämen

Tvååriga Freja fick dra ut åtta tänder efter att ha använt den tandkräm mamman rekommenderats i sociala medier. Nu vill hon varna andra. "Det rasade bara som plockepinn."

Rekommendera 3,3k 12 3

Konsekvenser av karies på barnets hälsa

- Smärta på grund av infektioner och/eller tandbehandling
→ Risk för tandvårdsrädsla
- Störningar i kost- och sömnbeteenden
→ Barn med grav karies har lägre vikt än andra
- Sämre livskvalitet

Kärnfrågor när det gäller karies

Kunskap och
förutsättningar
hos förälder

Bristande tandborstning med
fluortandkräm

Socioekonomi och matvanor

Fluortandkräm – bästa åtgärden som utförs hemma

- I förebyggande vård och behandling
- Daglig tandborstning (med föräldrars hjälp) med fluortandkräm minskar risken för karies

Ingen metod är bättre
än dess compliance!

Uppväxt och föräldraförmåga påverkar tandhälsan

- 4 eller fler ACE, högre sannolikhet för bristande tandvårdsrutiner som barn
- Metod för barnuppfostran
- Oviktigt med hälsosam livsstil
- "Overloaded in daily life"
- Missbruk
- Ångest, depression

Bristande föräldraförmåga hos barn som utreds för våld

- signifikant fler med bristande förmåga i gruppen som utreddes för någon form av barnmisshandel än hos kontrollerna ($p < 0.001$)

1. Oförmåga/ovilja att prioritera barnets hälsa och utveckling
2. Kaos och brist på rutiner
3. Oförmåga/ovilja att engagera sig för vård, stöd och rekommendationer
4. Försummar basala behov

Baserat på: Conley. Children's Aid Societies (OACAS) Journal 2003;47(3):16-22.

Dental försummelse

.....då en förälder eller vårdnadshavare uppsåtligt ej söker eller fullföljer en behandling nödvändig för att garantera en god oral hälsa som tillåter funktion och frihet från smärta och infektioner....

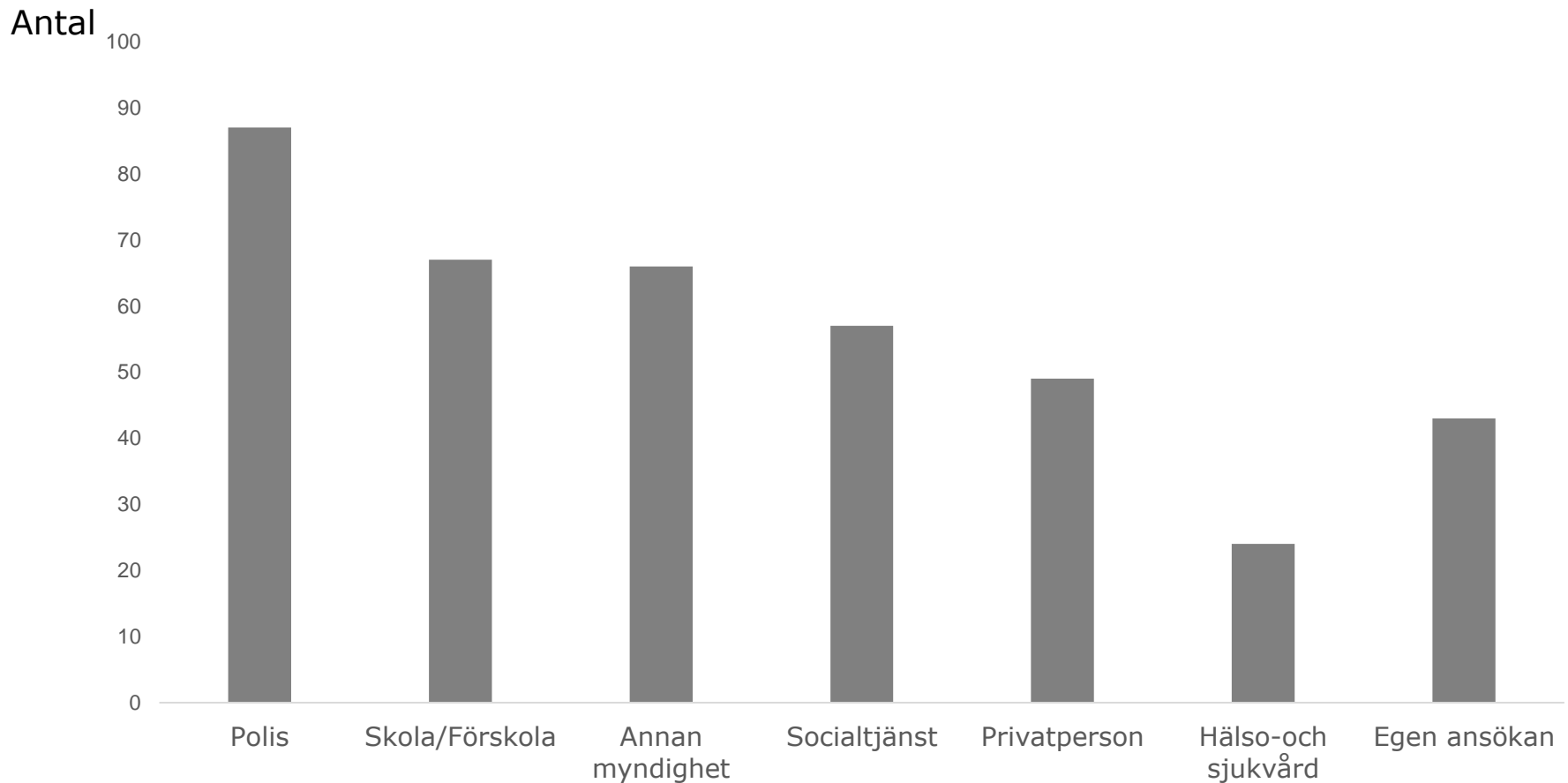
Barn i fosterhemsplacering

- Obehandlad karies
- Tandvärk
- Tandvårdsrädsla
- Oregelbundna/uteblivna besök

Anmälningar från tandvården

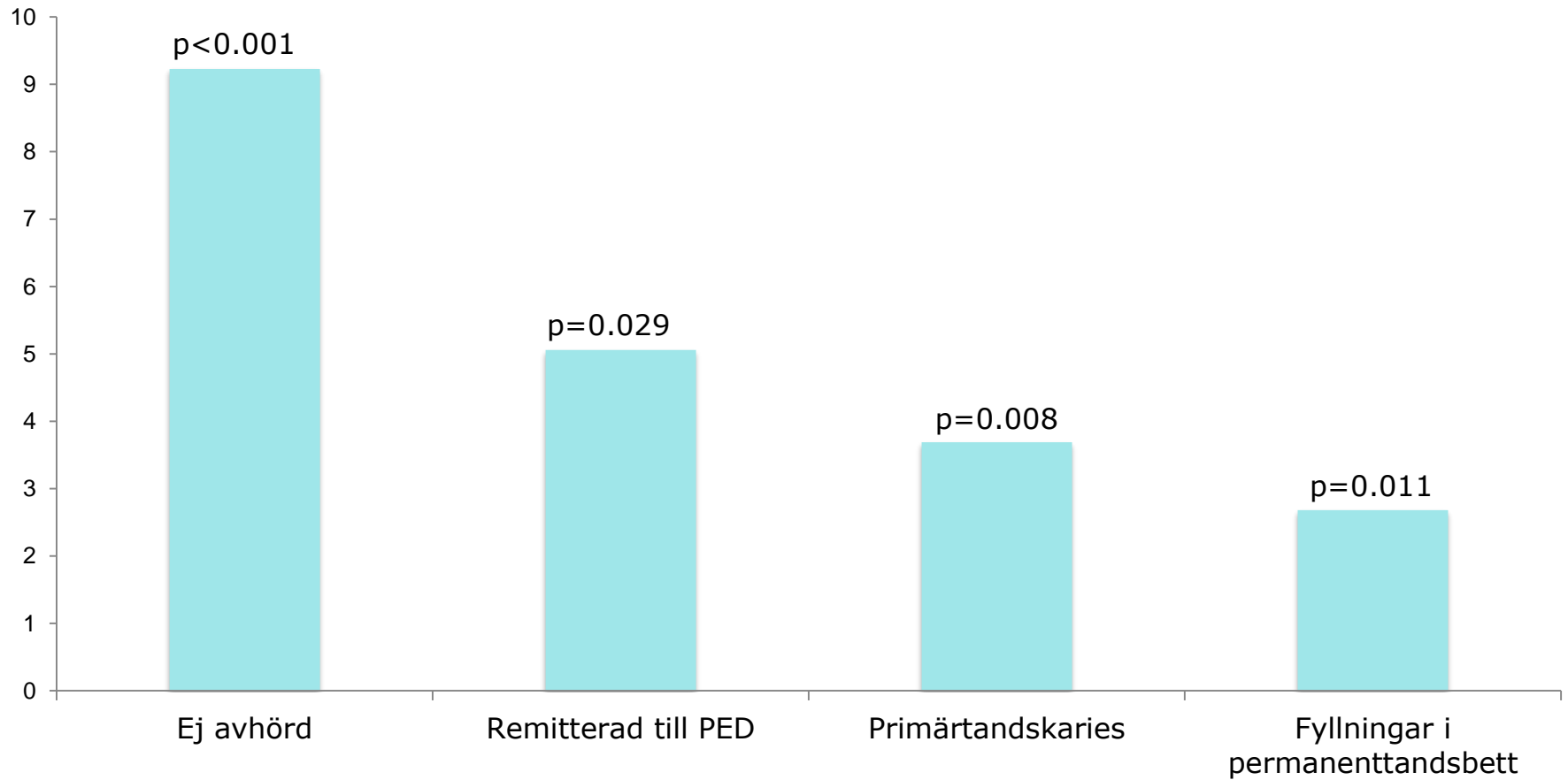
- Upprepade uteblivande
- Dental försummelse

oftast barn med annan känd problematik

Samband mellan utredning och tandhälsa

Odds ratio

Fysiskt våld och skador på tänder och käkar

< 50 % skador i huvud-hals
2-10 % i munnen

- Utslagna tänder
- Frakturer på tänder
- Luxationer
- Käkfraktur
- Mjukvävnad

Sexuella övergrepp

- Återbud/ombokningar
 - Undviker helt tandvård
 - Oro, ångest inför behandling
 - PTSD
-
- Tandköttsinflammation
 - Tandgnissling
 - Käkledsproblem
 - Karies
 - Erosioner

Vad kan ni reagera på?

Antal tänder rimligt för åldern?

- första tanden tappas vid ca 6 års ålder
- inga mjölk tänder kvar vid ca 12 års ålder

Finns det karies?

Vitt, brunt, svart
med eller utan substansförlust

Tidigare trauma?

Färgen på tanden indikerar att något hänt

Behandling om:

- värk
- svårt att tugga
- infektion, varbildning

För barnets bästa hälsa och välmående ...
- remittera eller konsultera tandvården

Tack för uppmärksamheten

- therese.kvist@ki.se